

Historisk Literatur og Kritik.

11. *Observationes criticae de foedere inter Daniam, Sveciam & Norvegiam, auspiciis Margaretæ Reginae icto: auctore C. P. Paludan - Müller.* Hafn. 1840. 112 pp. 8vo.

Et af de mærkværdigste Optrin i Scandinaviens Historie, ligesom i den europæiske Middelalder's hele politiske Virksomhed, er den under Navn af „den Calmar'ske Forening“ tilsigtede Sammensmeltning af de nordiske Riger til eet Statslegeme. Mærkværdigheden stiger endnu derved, at hvad Konger og Kongesønner tidligere havde pønsset paa og tragtet efter, det udførte og opnaaede en Kongedatter — en i Ordets fulde Betydning selvvirksom og selvherkende Dronning. Hendes Lands Kræfter og hendes giennemtrængende Statsklogskab i en Tid'salder, da denne Egenkab mindst havde hjemme i Norden, sikrede hende et uforgængeligt Navn; og det var heller ikke blot Krigen og Seierens Lykke, ikke blot den heldigt opnaaede Forening af de tre Kroner paa hendes Hoved, som kaster den største Glans paa Margrethes Navn; det var endnu mere den store og dybe Idee, der om ikke undfangedes, dog modnedes i hendes Siæl: at stifte Foreningen som et uopløseligt politisk Baaud. I den endelige Opfyldelse af Ideen havde hun mindre Held. Men selv det stærkeste Stød, som den af hende reiste Bygning modtog under hendes Levetid, Sonnen Slufs Død, knækkede ikke hendes Mod, eller formindskede hendes statskloge Virksomhed. Hvad hun udrettede, eller hvorvidt hun virkelig opnaaede en politisk fuldendt, og statsretlig bekræftet Afslutning af Rigerne's Forening, og af hvad Natur denne egentlig var: dette er her i Særdeleshed blevet Gienstand for en ny kritisk og diplomatarisk Undersøgelse af Hr. Dr. Paludan-Müller. Diemedet for

nærværende Anmeldelse af et Skrift, hvis Form og nærmeste Bestemmelse ikke vil bringe det langt udenfor en indskrænket academisk og videnskabelig Kreds, er egentlig kun at gjøre vort Tidsskrifts Læsere bekendte med dets Indhold. Af dette meddeles derfor følgende sammentrængte Oversigt, der igjen nærmest maa holde sig til den historiske Beretnings Stof.

Efterat de nordiske Rigers Forening, hvortil maaskee allerede den urolige og ærgjerrige svenske Hertug Erik, Magnus Lodulaafes Søn, har næret Planer*); to Gange havde vrist sig som et ikke fiernt Haab; første Gang nemlig, da Norge og Sverrige forenedes under Magnus Erikfen (Smek), anden Gang, da den danske Konge, Baldemar Atterdags Datter Margrethe (1363) ægtede Magnus's Søn Hagen, der var udnævnt til sin Faders Efterfølger i begge de nys nævnte Riger; men begge Gange havde modt Modstand hos Adelen, saa at tilsidst baade Magnus og Hagen nødtes til at frasige sig al Ret til Sverrige, og Hertug Albert af Mecklenborg udnævntes til Konge i dette Land: syntes det endelig, som det den tredje Gang skulde lykkes Baldemars kloge Datter at tilveiebringe en Forening, hvilken hun — foranlediget af de politiske Forhold, hvori hun tidlig var bleven indviklet — havde gjort til sit Livs Maal. — Hendes unge Søn Oluf fik hun, efter sin Faders Død (1375) valgt til Konge i Danmark, siden, efter Kong Hagens Død, (1380) succederede han i Norge; i begge Riger under Moderens Formynderskab. Margrethe tovede heller ikke med, saa snart det danske Riges indvortes Anliggender vare bragte i Orden, at vende sin Opmærksomhed imod Sverrige, saa at hun endog den samme Dag, og i det samme Document, hvori Danmarks Forhold til Hansestæderne angaaende det pantsatte Skaane tilendebragtes, (11. Mai 1385) lod Oluf første Gang antage Titelen af: „Sverrigs retmæssige Arving.“ Men da Foreningen kun var afhængig af Olufs Person — thi hvad Hvitfeld beretter om en allerede dengang stadfæstet vedvarende Forbindelse imellem Rigerne er uden Sandsynlighed — truedes den atter med Opøsning, da den unge Konge to Aar derefter

*) Jvf. Berlauff, i Nord. Tidssk. for Hist. II. S. 511, 513 og fg. og 521.

(1387) bøde. Norge skulde nu, efter Hagen den Femtes Successions-Lov, tilfalde den yngre Albert af Mecklenborg, en Søn af Baldemar II. ældre Datter Ingeborg. I Danmark var Thronfølgen, for saa vidt som det kunde finde Sted i et Valgrige, allerede i Aaret 1376 forbeholdt Albert, som dengang havde maattet vige Pladsen for Oluf*). Men Margrethe overvandt heldigen alle Vanskeligheder. Klogeligen undgik hun at sammenkalde et Danehof, eller en almindelig Rigsdag; men blev den 10de August 1387 først udvalgt af Skaaningerne til at regiere Danmark, saa længe indtil hun og Stænderne vare komne overeens om at vælge en Konge. Ligeledes blev hun valgt af Siællands og Smaaøernes Indbyggere den 21de i samme Maaned; og af Fyenboerne den 27de October; ogsaa Jyderne have uden Tvivl hylbet hende; men Documentet herom synes at være tabt allerede for Hvitfeldts Tid. Uopholdelig begav Margrethe sig derefter til Norge, hvor Tilfældet, at Thronfølgen skulde afgjøres ved Valg, var ganske nyt, og hvor hun tillige, som Hagens Dronning og Olufs Moder havde et afholdt Navn. Hun formaaede saaledes det norske Rigsraad til først (2 Februar 1388) at vælge og hylde hende til regierende Dronning; dernæst til at udelukke Albert af Mecklenborg, om hvis nylig indtrufne Død man i Norge endnu var uvidende, som Thronfølger; og endelig til at erklære den da endnu mindreaarige Prinds Erik af Pommern, hendes Søsters Dattersøn, for hendes Efterfølger. Efter Slaget ved Falköping (1389), hvor den svenske Konge Albert og hans Søn bleve Dronningens Fanger, var den sidste Hindring bortryddet; de tre scandinaviske Riger ablode endelig Margrethe, og hun forstod i 23 Aar at bevare sit Herredomme.

At det tillige var denne Dronnings Hensigt, at forene Danmark, Norge og Sverrige ved et Vaand, der skulde vare længere, end hendes eget Liv, fremlyser ikke blot af hendes hele Fremfærd ved at faae Erik valgt til hendes Efterfølger; men ogsaa af den bekjendte svenske Adelsmand, Algot Magnusens Hyldingsbrev, hvori han lover, ogsaa efter Dronnings-

*) Jvf. Forliget inellem de mecklenb. Hertuger og Danmark af 21. Septbr. 1376. Suhm D. Hist. XIV. S. 26. 500.

gens Død, at ville overgive sine svenske Lehn, hvis de fordreides tilbage, i 5 danske Rigsraaders Hænder; endelig deraf, at executores testamenti efter den Svenske Drost Boe Jonson lovede, ei at modtage nogen anden Konge end ham, som Dronningen selv maatte ville anbefale dem at vælge. Ogsaa dette, at Margrethe efter Slaget ved Falkøping tog Galsmars Borgere i Eed, ikke blot for dem selv, men ogsaa for deres Efterkommere, synes at tyde hen paa den ovennævnte Hensigt. Denne finder endnu mere sin Bekræftelse ved den Forbindelse, som Dronningen, allerede nogle Aar forend det lykkedes hende at faae Erik valgt til Thronfølger i Sverrige og Danmark, bragte i Stand imellem de trede Rigers Raad. Havde det været hendes Plan, kun at sikkre Foreningen imellem Rigerne for hendes Levetid, saa vilde det have været langt lettere for hende at sætte sin Villie i Regieringsanliggender igiennem, ved at underhandle med hvert Riges Raad for sig; vilde hun derimod begrunde en fast og længe vedvarende Forbindelse imellem Rigerne, da lod dette sig, under den daværende Stats- og Regieringsforfatning^{a)}, neppe sætte igiennem, uden naar alle tre Raad handlede i de tre Rigers Navn som eet Repræsentantskab. At dette vilde gjøre det vanskeligere for Kongen at styre Rigerne, naar saaledes ogsaa det svenske Aristokraties, allerede i det 13de og 14de Aarhundrede langt mere udviklede Magt og Magtfølelse giennem Rigsraadets Forening vilde meddele sig til det danske: kan umuligen have undgaaet den kloge Margrethes Blik. Men hun vilde Diemedet: for Fremtiden at samle Nordens tre Riger under een Konge og een Regiering; og hun kunde derfor ikke undlade at benytte de Veie og Midler, ved hvilke Maalet allene lod sig opnaae.

*) Forf. henviser til det bekjendte og mærkelige latinske Fragment af et Udtast til en Valglov eller Kongelov (K. Anders Lovhist II. 546-48) hvori man, hvad enten det (efter Professor Larsens og Forf.s Mening) maa tillægges Unionstiden, eller en ældre Periode, tydeligt nok udtaler den Grundsætning: at den egentlige Regieringsmagt var hos Rigsraadet, og at Kongen, som dette valgte, kun var Rigtets Bestyrer, ikke dets Herre (rex statutarius, usufructuarius & administrator regni, & non rerum dominus).

Den første Leilighed til en Samling og Samvirkning af de tre Rigers Raad gave de Forhandlinger, der holdtes imellem Margrethe paa den ene Side, og Alberts Benner tilligemed Hansestæderne paa den anden, angaaende den fangne Konges Befrielse. Den første Sammenkomst med Stædernes Sendebud i Falsterbo 1393 kunde derfor heller ikke tilveiebringe noget Resultat; da Dronningen havde forpligtet sig til, ikke at foretage Noget i denne Sag, uden at have indhentet det svenske og norske Rigsraads Samtykke, hvilke denne Gang ikke vare tilstede. Ved den næste Sammenkomst i Helsingborg (August 1394) vare derimod, som med Visshed vides, Biskopper fra alle tre Riger forsamlede. Aaret derefter holdtes i Falsterbo og paa Lindholm en ny Samling, der er saa meget vigtigere, som, efter Forfatterens Mening, Grunden her blev lagt til den senere Sted findende Sammenkomst i Calmar, og de vigtigste Forarbejder gjorde til Rigerens Forening. Det første Resultat, som her bragtes i Stand, var en Stilstand paa 3 Aar imellem de frigørende Magter, der alle plagedes ligemeget af Fetaillebrødrenes Sørøverier. Kong Alberts Løsladelse bestemtes, og Stokholm blev givet Hansestæderne til Pant paa fire Aar; tillige fastfattedes en ny Sammenkomst i Helsingborg, paa hvilken de Betingelser, hvorom man her var kommen overeens, skulde træde i Kraft. Den holdtes ved Mikkelsdagstid 1395; og paa denne blev det endelig af gjort, at den fangne Kong Albert og hans Son af Dronningen bleve løsgivne og overantvordede til Hansestæderne.

Ved alle disse Forhandlinger vare saaledes de fornemste Bisper og Rigsraader tilstede; og det ikke blot i denne Egenskab, men som forenede Repræsentanter for de respective Riger; og Margrethes Plan, at stifte en varig Forbindelse imellem disse, ikke blot en saadan, som var afhængig af Kongens Person, fremlyser end videre af det, Helsingborg, 8de Octbr. 1395 daterede Brev, hvori de syv mæglende Stæder forpligte sig til, hvis Margrethe og Eric døde, at holde Overeenskomsten gyldig ogsaa for deres Efterfølgere. Men foruden disse Bestemmelser angaaende Rigerens Forbindelse, der nu var freddet saa vidt frem, at den ikke længer afgang af Dronningens Person

alene, har Margrethe, efter al Sandsynlighed ved de samme Forhandlinger i Sommeren og Efteraaret 1395, handlet med det danske og svenske Raad om Rigerne's Forening, og bevirket, at Erik udnævntes til Thronfølger i Danmark og forelobigen ogsaa i Sverrige. For Antagelsen heraf taler fornemmelig det i ovennævnte Brev af Mæglerstæderne givne Løfte, der i Realiteten vilde have den Folge, at Stockholm, hvis Margrethe døde, blev overgivet til Erik; men dernæst ogsaa, hvad Danmark angaaer, det, at Erik i Brevet ikkun kaldes Norges Konge, hvoraf kan sluttes, at han i Juni Maaned 1395 (da Brevet formodentlig er udstedt, thi det erholdt et senere Datum paaskrevet) endnu ikke var valgt til Konge i Danmark. Fastholde vi dette Punkt, og sammenholde dermed det Statut, hvori Jyderne sammenkaldes til Viborg, for der, den 24de Jan. 1396 at hylde Erik, der altsaa i Forveien maatte være valgt af Raadet: saa fremlyser deraf, at dette Raadets Valg ikke kunde finde Sted senere, end i Midten eller Slutningen af September 1395. Thi Jyderne vare de sidste af Folket, der stedeses til Hylдинг, og 4 Maaneder maatte i det mindste forløbe med de foregaaende Hylðinger. — Heraf synes altsaa at følge, at Margrethe maa have aftalt Eriks Valg med Raadet ved de ovennævnte Sammenkomster.

Hvad hans Udnævnelse til Sverriges Thronfølger angaaer, da er det bekiendt, at han den 11te Jun. 1396 blev valgt i Skara. Men Dronningen forlod ikke Siælland for at reise til Sverrige før d. 3die Mai; og hendes Underhandlinger med det svenske Raad maae altsaa nødvendigvis være afgjorte tidligere, det vil sige i Efteraaret 1395. Dette Antagende bekræfter ogsaa den svenske Riimkrønike, der udtrykkelig siger, at Erik er bleven valgt i en Forsamling af de tre Rigers Raad førend den unge Konge reiste til Sverrige. (Scr. Rer. Svec. I. 2. p. 60.) — Skiondt saaledes Rigerne's Forening endnu ikke var formelig bekræftet, saa fandt den dog allerede i Virkeligheden Sted ved de i Helsingborg og Lindholm holdte Sammenkomster, der ogsaa, efter Forfatterens Mening, ere af langt større Bigtighed og Betydning, end den senere paafølgende i Calmar. Ved Forsamlingen i Nykiøping gav det svenske Raad offentlig sit Sam-

tykke til den Forening, som det, efter Onstaaende, allerede tidligere hemmelig havde samtykket i; og den Calmarste Union maae vi derfor ikke betragte som Resultatet af en enkelt offentlig Forhandling, men tvertimod som en alt i flere Aar før 1397 i Stilhed forberedet Plan. At denne ogsaa gik ud paa at faae Erik valgt til Konge, ikke blot til Margrethes Efterfølger, er (som Forf. p. 40 med Føie bemærker) et Beviis mere paa, at ikke Herstefyge, men Nordens varige Forening, var hendes Drivesteder. Jo viensynligere det nu er, at Dronningen allerede fra den svenske Krigs Begyndelse af har ønsket en saadan fast og uopløselig Forbindelse: desto mere maa man undre sig over, at hun aldrig fik det fuldført, hvad hun saa vel havde begyndt. Thi en Grundlov for Unionen blev aldrig givet, og Forbundet har alene vedvaret som et i Realiteteten bestaaende. Denne Forfatterens Hovedsætning er det, som Skriftets anden Afdeling (p. 42—103) især gaaer ud paa at bevise.

I Junii Maaned 1397 holdtes den bekiendte Sammenkomst i Calmar, hvor Erik, den 17de i samme Maaned, høitidelig blev erkiendt for Konge i de 3 Riger. Angaaende Forbundet og de gienfidsige Forbunds-Rettigheder og Pligter blev der underhandlet mundtlig; og, da Forsamlingen varede næsten hele Julii Maaned, er det rimeligt, at ogsaa andre vigtige Sager ere blevne afgjorte. Et saadant Tilfælde er i det mindste bekiendt, nemlig Sagen mellem Kong Erik og Svend Sture, hvoraf Suhm har villet bevise, at svenske Sager allerede dengang paadomtes efter danske Love; endskiøndt Diplomet (som Forf. har ladet afstrykke p. 111. 12) tydelig giver tilkiende, at nærv. Sag kun i Følge en speciel Bestemmelse af de forsamlede Stænder blev overgivet til det forenede Rigsraads Kiendelse. Før end den Calmarste Forsamling opløstes, bleve dens vigtigste Forhandlinger nedskrevne i tvende Documenter. I det første af disse, dateret den 13de Julius, bevidne alle de tilstedeværende Rigsraader, at Erik nu var kronet og Hylvingseed aflagt til ham. Naar Lagerbring (Sv. Hist. III. 770) har troet at kunne slutte, at flere geistlige Medlemmer af Raadet have været tilstede, end de i Brevet nævngivne:

faa har dette sin Grund deri, at han har forberet Rigets Mænd med Rigets Raad; thi, om endog flere Vidner vare tilstede og med deres Segl bekræftede Documentet, bleve dog kun Rigstraadernes Navne udtrykkelig nævnde. — I det andet Brev (sandsynligviis dateret samme Dag, som det første) afgive 17 danske, norske og svenske Rigstraader en Beretning om de Punkter, hvorom Rigernes Raad i den foregaaende Maaned vare komne overeens. Det er dette berømte Document, der i Almindelighed har været anseet for Unionens Grundlov, og derfor vel ogsaa har bidraget det meste til at bestemme Historieforfatternes Meninger om Bestaffenheden af de 3 Rigers Forbindelse; og Forf. s Formaal gaaer fornemmelig ud paa en Undersøgelse af dette Brevs Historie og ydre Form, som det, der nærmest kan afgjøre, om det skal kunne kaldes en Lov eller ikke.

Tre Gange har det hidtil været afstrykt; først hos Hvitfeldt (I. S. 611) og paa Svensk i Hadorphs Rimekrønike II. 58; men saa ganske overeensstemmende med Hvitfeldt, at begges Aftryk maa ansees for eet og det samme; anden Gang i „Nye danske Magazin“ III. 64; og tredje Gang hos Suhm, (Danm. Hist. XIV. S. 630), hvor Langebets Afskrift er benyttet, med nogle Rettelser. Af disse Aftryk er Suhms det næstagtigste. Brevet er skrevet paa sædvanligt Papiir, der endnu er ubeskadiget, hvorimod adskillige af Bogstaverne ikke længer ere ret læselige. Paa den nederste Rand ere Spor tilbage af 10 Segl, der have været afstrykte i grønt Vox; men som ere paaafatte med en saadan Skiodesløshed og Zillfærdighed, at nogle af dem have dækket Skriften, andre hinanden indbyrdes. Foier man til denne Uorden og Mangel paa Noiagtighed den Kiendsgierning, at Brevet indeholder ikke saa Rettelser og Skrivfeil, samt at deri omtales, at 17 Segl ere vedhængte, hvorimod i Virkeligheden ifkun 10 ere paa trykte: saa synes alt dette klart nok at vise, at det omtalte Document ei er Andet, end en Concept, der har været bestemt til strax at overføres paa Pergament, hvilket imidlertid, af en eller anden Grund, muligens fordi Margrethe ei har bifaldet Overeenskomsten, ikke er skeet. Først efter 32 Aars Forløb (i A. 1425) lod Kong Erik Udkaftet af-

skrive paa Pergament, hvilken Afskrift eller Transsumpt han benyttede ved sine Underhandlinger med de Svenske om Forbundslovene*). Men, da det er indlysende, at man ikke kan tillægge Afskriften en høiere Grad af Lovgyldighed, end Originalen, saa bidrager dette intet til at bevise det oprindelige Brevs juridiske Betydning. Imidlertid, selv forudsat, at Documentets mangelfulde Form ikke kan bidrage noget til at svække dets Gyldighed som Unionens Grundlov, saa kan denne Gyldighed dog af andre Grunde kaldes i Tvivl. I Begyndelsen siges nemlig, at Rigerne's Forening er aftalt og tilendebragt af de Tilstedeværende i Calmar, og at det er bestemt, at tvende Pergamentsbreve desangaaende skulle udfærdiges for hvert Rige; men dette bekræftes ikke i Slutningen af Brevet af de 17 Rigsraader i Rigerne's Navn; disse underrette ifkun, som troværdige Mænd, ved foreløbigt Vidnesbyrd om de Forbundsbetingelser, der en Maaned tidligere vare afsluttede imellem Kongen, Dronningen og Rigerne's Raad. Saalænge altsaa de 6 ovennævnte Breve ei vare udfærdigede, bestod hele Unionen kun i den mundtlig giorte Aftale; thi det her omhandlede, egentlig kun historisk berettende Document var ei i Stand til at give den Lovkraft. Saa meget mindre kan man fremdeles antage, at Rigerne's offentlige Ret ved dette Brev er bleven forandret, som en saadan Forandring end ikke med tydelige Ord omtales i Brevet. Hvis derimod hine 6 Documenter vare blevne udfærdigede, saaledes forseglede og bekræftede, som vort Udkast omtaler, saa vilde de have udgiort en virkelig Grundlov for Unionen; men Udkastet vilde da ikke have haft større juridisk Betydning, end f. Ex. de gamle danske borgerlige Love havde, efter at Christian den Femtes Lov var promulgeret. Hvad der var fastsat i Henseende til Udfærdigelsen af 6 Exemplarer af Grundloven paa Pergament, og disses offentlige Sanction, er efter al Sandsynlighed aldrig blevet udført. Vilde man virkelig antage, at en Grundlov havde existeret, da

*) Forf. bemærker p. 53, at, med Undtagelse af Langebet (D. Mag. V. 325) synes neppe Nogen at have kendt denne Transsumpt, hvilket han nu her har ladet afstrykke, p. 53—63, efter Originalen i det Kgl. Geh. Archiv.

maatte denne være bleven bekræftet ved et offentligt Brev førend den 9de Juli 1438, da andre og tildeels forskiellige Forbundsvilkaar bleve indgaaede. Men af den ovenansførte Transumpt seer man, at Dokumentet 1425 var aldeles eenslydende med det af 1397; endelig veed man ogsaa med Visshed, af det som foregik paa Mødet i Halmstad, at Sverrige endnu 1435 ikke besad noget Exemplar af Unionsdiplomet (p. 66. 67.). Paa Forsamlingen i Calmar næste Aar finde vi vel vort Document anvendt imod Erik, for at hindre, at denne skulde sætte danske Befalingsmænd over norske og svenske Fæstninger; men, da Kongen selv var her tilstede, var det formodentlig hans egen Transumpt, der første Gang benyttedes af de Svenske. Hertil kommer, at de omtalte 6 Afskrifter paa Pergament, hvis de virkelig havde existeret, samtligen maatte være sporløst forsvundne, hvilket er reent usandsynligt.

Hvad der fremdeles taler for den ovenfor fremsatte Formening er dette, at alle offentlige Forhandlinger fra denne Tid give tilkiende, hvorledes Rigernes Raad enten aldeles ikke have kiendt Dokumentet af 1397, eller i det mindste ikke tildeelt det nogen Autoritet. Under Eriks Regiering omtales det saaledes kun to Gange, ved Sammentømsterne i Calmar 1436 og 1438; men ved den første Leilighed anføres det kun som et subsidiært Beviis, ikke som nogen Lov; og ved den anden vove de forsamlede Raadsherrer endog at omstøde det vigtigste Punkt deri. Under de følgende Uroligheder og Underhandlinger imellem Erik og de Svenske omtales Brevet aldrig. Mærkeligt er det saaledes, at det svenske Raad iagtager en fuldkommen Tausshed om Forbundslovene der, hvor det for det norske Folk og Hansesædterne søger at bevise Sverriges Ret til at gjøre Opstand imod Erik, fornemmelig fordi denne vilde have Bugislav af Pommern udnævnt til sin Efterfølger; thi netop en saadan Usurpation stred aabenbart imod de i Brevet af 1397 anførte Bestemmelser, og, hvis disse altsaa havde havt Lovkraft, kunde Raadet simpelt hen have beraabt sig paa dem. Det Samme gielder om en Klage fra to svenske Biskopper til Synoden i Basel over Erik 1435, der er af samme Bestaffenhed, som den ovennævnte Klage fra Senatet. I det samme Aar

forene ogsaa en Deel svenske Rigsraader sig paa et Møde i Upsala om at ville erkiende Erik for Konge, hvis han styrer Riget overensstemmende med Raadets Beslutning og den svenske Lov; men i modsat Tilfælde at forkaste ham, uden at vide eller ændse, at de ved at gjøre det Sidste vilde krænke de andre Rigers Rettigheder. I det Stotholmske Diplom (af 14de October 1435) angaaende Bilæggelsen af Stridighederne imellem Erik og det svenske Folk, indgaaer Kongen saadanne Betingelser, som aabenbart vilde stride imod Forbundsloven, hvis Brevet af 1397 havde været anseet for en saadan. At heller ikke det danske Raad har kiendt eller agtet Brevet, kan sees deraf, at det aldeles intet Hensyn tager dertil ved sin Forkastelse af Bugislav som Thronfølger, og i sit Brev til Eriks Søstersøn Christopher erklærer denne for at have Ret til Thronen, skiondt det i Calmar var bestemt, at naar Kongen ingen Sønner efterlod sig, skulde hans Efterfølger bestemmes ved frit Valg af de 3 Riger. Endnu flere Documenter af samme Bessaffenhed, som de anførte, bidrage til at svække den det Calmarste Brev tillagte Betydning, og, hvor denne synes at fremtræde, tales mere om Forbundet i Almindelighed, end om dette enkelte Diplom; ja ei engang Kong Erik selv henholder sig nogensteds til dets Indhold, hvor han forsvarer sig mod det danske Raads Beskyldninger, eller fører Klagemaal over Rigsraaderne.

Ligesom saaledes det her omhandlede Brev var uden Indflydelse paa de offentlige Forhandlinger, saaledes er det ogsaa kun een Gang blevet afbenyttet ved senere Stats-Acter, i det nogle Punkter deraf ere optagne i det i Calmar 1438 udstedte Diplom; thi saavel til Kong Christoffers Brev af 1442, som til de i Halmstad 1450 efter Christoffers Død affattede Bestemmelser angaaende et nyt Forbund imellem Rigerne, samt til Diplomet angaaende den i Calmar 1472 paatænkte Fornyelse af Forbundet: benyttedes ikke umiddelbart Documentet af 1397, men derimod de senere Calmarste Breve. I alle nyere Overenskomster findes intet Spor af det i Calmar 1397 udfærdigede Brev, og man kan derfor slutte, at dette aldeles ikke er blevet anvendt efter den i Aaret 1438 i Calmar holdte Forsamling.

Den saakaldte oprindelige Unions-Lov er altsaa intet Andet, end et Vidnesbyrd af 17 Raadsherrer om det, der i Calmar 1397 mundtlig er blevet aftalt imellem Dronningen og Rigerens Raad. En virkelig, statsretteligen gyldig Lov er aldrig udfærdiget. Og, ligesom Kongerne i Unionsperioden kun skylde Lidsomstændigheberne, at de beholdt deres Riger, saaledes kan man antage, at den mundtlig bestemte Forening enten har været aldeles ubekendt for de tre Nationer, eller er bleven glemt af dem, endnu før Kong Eriks Fordrivelse.

Med de i det Foregaaende udviklede Meninger om Calmar-Unionens Bestaafenhed, stemmer det ogsaa fuldkomment, at alle ældre svenske og danske Kroniker før Hvitfeldt (som Forf. viser p. 89—100) enten ere aldeles uvidende om en i Calmar 1397 stiftet Forbindelse imellem de 3 nordiske Riger, eller ogsaa forverle denne med den senere fornyede Overeenskomst i Calmar. — Det er saaledes i høieste Grad sandsynligt, at en Union imellem Danmark, Norge og Sverrig hverken er bleven fuldført, eller ved et gyldigt Diplom confirmeret; noget, hvorefter allerede tilforn en ældre svensk Forfatter, (*C. F. Georgii* diss. de hist. foed. inter Sueciam & Daniam. Upsal. 1758. p. 80 sq.) tildeels ogsaa *Jahn*, har tvivlet. Om Grunden til at Margrethe er bleven staaende paa Halvveien, lader sig intet sige med Visshed; men kun giette, at hun muligens selv ikke har været tilfreds med de i Calmar fastsatte Vilkaar.

—mh—

12. Joachim Rønnow, udvalgt Biskop til Roskilde. Et Bidrag til Oplysning af Fædrelandets Historie i Reformations-Tiden; ved Hans Knudsen, Copiist ved det Kongelige Geheime-Archiv. Kjøbenhavn 1840. 196 S. 8.

Efterat Forf. i en Indledning har givet en genealogisk Oversigt over Rønnowernes Slægt i Danmark, meddeler han i 1ste Afdeling af sit Skrift de saa Efterretninger, der haves om Jacob